

XXXV Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Psychologicznego
pt. **Psychologia w zmieniającym się świecie**
Bydgoszcz, 18-21 września 2014

XXXV ZJAZD NAUKOWY POLSKIEGO TOWARZYSTWA PSYCHOLOGICZNEGO

PT. PSYCHOLOGIA W ZMIENIAJĄCYM SIĘ ŚWIECIE

BYDGOSZCZ, 18-21 WRZEŚNIA 2014

Zjazdy Naukowe Polskiego Towarzystwa Psychologiczne są cyklicznymi i najważniejszymi spotkaniami środowiska polskich psychologów. Organizacja Zjazdu Naukowego powierzana jest najsilniejszym ośrodkom naukowym w Polsce.

Na XXXV Zjeździe Naukowym w Bydgoszczy spodziewane jest przybycie 900 osób, uczestników aktywnych i biernych z większości ośrodków akademickich w Polsce, jak również kilku gości zagranicznych:

1. Prof. Jürgen Margraf – Przewodniczący Niemieckiego Towarzystwa Psychologicznego,
2. Prof. Andrea Abele-Brehm – Vice-Przewodniczący Niemieckiego Towarzystwa Psychologicznego,
3. Prof. Gerhard Stemmler – Drugi Vice-Przewodniczący Niemieckiego Towarzystwa Psychologicznego,
4. Prof. Andreas Frey – Skarbnik Niemieckiego Towarzystwa Psychologicznego,

5. Prof. Rainer Riemann – Department of Psychology, Bielefeld University, Germany,
6. Prof. Shalom H. Schwartz – Uniwersytet Hebrajski w Jerozolimie.

Podczas XXXV Zjazdu Naukowego PTP gościć będziemy także m.in. prof. dra hab. Włodzisława Ducha, Wiceministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

W trakcie XXXV Zjazdu Naukowego PTP planowane jest podjęcie Uchwały Zjazdowej w sprawie braku regulacji wykonywania zawodu psychologa w Polsce.

W przygotowania do XXXV Zjazdu Naukowego zaangażowanych jest, merytorycznie oraz organizacyjnie, wiele osób z całej Polski:

HONOROWY KOMITET NAUKOWY

PROF. DR HAB. MARTA BOGDANOWICZ

PROF. DR HAB. IDA KURCZ

PROF. DR HAB. KAZIMIERZ OBUCHOWSKI

PROF. DR HAB. JANUSZ OSTOJA-ZAGÓRSKI

PROF. DR HAB. JANUSZ REYKOWSKI

PROF. DR HAB. JAN STRELAU

KOMITET PROGRAMOWY

PROF. DR HAB. JANUSZ TREMPAŁA, UKW, BYDGOSZCZ; PRZEWODNICZĄCY KOMITETU PROGRAMOWEGO

DR HAB. MAŁGORZATA A. BASIŃSKA, PROF. UKW, BYDGOSZCZ; WICEPRZEWODNICZĄCA KOMITETU PROGRAMOWEGO

DR ANNA RATAJSKA, UKW, BYDGOSZCZ; ZARZĄD ODDZIAŁU PTP W BYDGOSZCZY, SEKRETARZ KOMITETU PROGRAMOWEGO

DR HAB. MARIOLA BIDZAN, PROF. UG, GDAŃSK

DR HAB. ELEONORA BIELAWSKA-BATOROWICZ, PROF. UŁ, ŁÓDŹ

PROF. DR HAB. JERZY BRZEZIŃSKI, UAM, POZNAŃ; CZŁONEK PAN ORAZ CK DS. TISN

DR HAB. EWA CZERNIAWSKA, PROF. UW, WARSZAWA

MGR AGATA DIEC, UŚ, KATOWICE; CZŁONEK ZARZĄDU PTP

PROF. DR HAB. DARIUSZ DOLIŃSKI, SWPS, WROCLAW; CZŁONEK PAN
DR HAB. PIOTR FRANCUZ, PROF. KUL, LUBLIN
DR MAREK GRACZYK, AWFIS, GDAŃSK; WICEPRZEWODNICZĄCY PTP
PROF. DR HAB. LIDIA GRZESIUK, UW, WARSZAWA
PROF. DR HAB. URSZULA JAKUBOWSKA, INSTYTUT PSYCHOLOGII PAN, WARSZAWA
PROF. DR HAB. MAŁGORZATA KOSSOWSKA, UJ, KRAKÓW, CZŁONEK RADY NCN
PROF. DR HAB. MAŁGORZATA KOŚCIELSKA, UKW, BYDGOSZCZ
PROF. DR HAB. STANISŁAW KOWALIK, AWF, POZNAŃ
PROF. DR HAB. WŁADYSŁAW ŁOSIAK, UJ, KRAKÓW, CZŁONEK CK DS. TiSN
MGR WIESŁAWA MACHALICA, POZNAŃ; ZARZĄD ODDZIAŁU PTP W POZNANIU, SEKRETARZ GENERALNY PTP
DR HAB. KATARZYNA M. MARKIEWICZ, PROF. UMCS, LUBLIN
DR HAB. ANNA OLESZKOWICZ, PROF. UWR, WROCLAW
PROF. DR HAB. PIOTR OLEŚ, KUL, LUBLIN; PRZEWODNICZĄCY KP PAN
PROF. DR HAB. ROMAN OSSOWSKI, UKW, BYDGOSZCZ
DR KRYSZYNA TERESA PANAS, WSM, WARSZAWA; SKARBNIK PTP
PROF. DR HAB. ANDRZEJ SĘKOWSKI, KUL, LUBLIN; WICEPRZEWODNICZĄCY PTP
DR HAB. ZBIGNIEW SPENDEL, PROF. UŚ, KATOWICE
DR MAŁGORZATA TOEPLITZ-WINIEWSKA, UW, WARSZAWA; PRZEWODNICZĄCA PTP
DR HAB. EWA TRZEBIŃSKA, PROF. SWPS, WARSZAWA
PROF. DR HAB. BOGDAN WOJCISZKE, SWPS, SOPOT, CZŁONEK PAN
PROF. DR HAB. BOGDAN ZAWADZKI, UW, WARSZAWA, CZŁONEK CK DS. TiSN

KOMITET ORGANIZACYJNY

DR HAB. MAŁGORZATA A. BASIŃSKA, PROF. UKW, ZARZĄD ODDZIAŁU PTP W BYDGOSZCZY;
PRZEWODNICZĄCA KOMITETU ORGANIZACYJNEGO
DR ALICJA MALINA, UKW, BYDGOSZCZ; SEKRETARZ KOMITETU ORGANIZACYJNEGO
MGR PAULINA ANDRYSZAK, UKW, BYDGOSZCZ
MGR ANNA KOBIERECKA-DZIAMSKA, UKW, BYDGOSZCZ
DR MARTA KOSIOL, UKW, BYDGOSZCZ
MGR INŻ. MICHAŁ KOSTRZEWSKI, UKW, BYDGOSZCZ
MGR KRZYSZTOF PIÓROWSKI, ZARZĄD ODDZIAŁU PTP W BYDGOSZCZY
MGR MICHALINA SOŁTYS, UKW, BYDGOSZCZ
DR DOROTA SUWALSKA-BARANCEWICZ, UKW, BYDGOSZCZ

DR ALICJA SZMAUS-JACKOWSKA, UKW, BYDGOSZCZ

DR ANNA SZYMANIK, UKW, BYDGOSZCZ

MGR AGNIESZKA WOŹNIEWICZ, UKW, BYDGOSZCZ

MGR EWA WYRZYKOWSKA, UKW, BYDGOSZCZ; ZARZĄD ODDZIAŁU PTP W BYDGOSZCZY

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

PSYCHOLOGIA W ZMIENIAJĄCYM SIĘ ŚWIECIE

Wiodącą tezę XXXV Zjazdu Naukowego Polskiego Towarzystwa Psychologicznego uczyniliśmy stwierdzenie, iż psychologia zmienia się w stale zmieniającym się świecie. W tym kontekście proponujemy zastanowić się nad ewolucją i obecnym stanem dyscypliny, w tym przede wszystkim nad jej użytecznością w aktualnej rzeczywistości. Interesuje nas zarówno przydatność aktualnej wiedzy w zrozumieniu funkcjonowania i rozwoju człowieka, jak i stosowane sposoby poprawy jakości życia jednostek, a także społeczeństwa jako całości.

Potrzebę refleksji nad pragmatycznością współczesnej psychologii traktujemy jako postulat, kierowany pod adresem zarówno teorii naukowej, jak i praktyki społecznej, w przekonaniu, że „nie ma nic bardziej praktycznego, niż dobra teoria”. Podkreślamy tym samym związek pomiędzy teorią, która nadaje sens praktycznemu działaniu oraz praktyką społeczną, która weryfikuje teorię. Upraszczając, dobra teoria, to teoria nie tylko poprawna formalnie, ale także użyteczna. Z drugiej strony, dobra praktyka, to przede wszystkim praktyka osadzona w formalnie poprawnej teorii.

U podstaw proponowanego tematu Zjazdu leżą następujące przesłanki.

Po pierwsze, psychologia zmienia się, bowiem w stale zmieniającym się świecie nieustannie zmienia się człowiek. Historia myśli psychologicznej pokazuje, że wiele prawidłowości funkcjonowania i rozwoju człowieka, traktowanych wcześniej jako stałe oraz uniwersalne, z czasem dezaktualizuje się, okazują się być niewyczerpujące, ograniczone do określonego kontekstu, a nawet sprzeczne z nowymi ustaleniami. Jednocześnie zdarza się, że na nowo „odkrywamy” prawidłowości znane w przeszłości. Niepewność naszej wiedzy nie jest prostą funkcją postępu naukowego. Stosunkowo niedawno odkryliśmy, że wiąże się ona generalnie z dynamiczną zmiennością w świecie na różnych poziomach jego złożonej organizacji, której częścią jest człowiek. Uświadamiamy sobie coraz lepiej, że w badaniu interesujących nas zjawisk psychicznych, konieczne jest stosowanie podejścia bardziej holistyczno-relacyjnego i dynamicznego.

Po drugie, badania społeczne dowodzą, że przemiany cywilizacyjne końca XX wieku zmieniły w sposób zasadniczy środowisko życia i sytuację psychologiczną człowieka

we współczesnym świecie, stając się źródłem nowych problemów adaptacyjnych, wyzwań i zadań rozwojowych. Szybki postęp technologiczny, w tym informatyczny, oraz nowe zjawiska, takie jak min. opisywana w literaturze społecznej globalizacja, przestrzenno-czasowa kompresja życia psychospołecznego, rozregulowanie struktury i cyklu życia czy wzrost orientacji indywidualistycznej w życiu społecznym, tworzą zupełnie nowe konteksty analizy zachowania i rozwoju. Wymaga to nowego spojrzenia na dotychczas zgromadzoną wiedzę, a w wielu obszarach potrzebna jest prawdopodobnie jej reinterpretacja.

Po trzecie, postęp technologiczny i metodologiczny końca XX wieku stworzył nowe możliwości badania zjawisk i funkcji psychicznych. Obserwujemy obecnie zafascynowanie badaczy coraz dokładniejszymi i tańszymi sposobami rejestrowania, pomiaru oraz analizy zachowania i rozwoju człowieka. Ponadto pojawiły się techniczne możliwości sekwencjonowania genów, obrazowania procesów mózgowych i innych zjawisk psychofizycznych. Zmieniła się zatem nie tylko sytuacja człowieka, ale także sposoby badania zachowania i warunków jego występowania. Nowe techniki i podejścia stosowane w pomiarze interesujących nas zjawisk, wymagają rzetelnej ewaluacji z perspektywy przedmiotu badań psychologii.

Po czwarte, obserwujemy wyraźne zmiany w zapotrzebowaniu społecznym na wiedzę i pomoc psychologiczną. W stechnicyzowanym i zmedykalizowanym społeczeństwie, ludzie oczekują prostych wyjaśnień, a także jasnych i tanich „recept”, które zapewnią im szybką poprawę dobrostanu, co wydaje się być trudne w procesie pomocy psychologicznej. Warto zauważyć, że psycholog nie jest już spostrzegany wyłącznie jako specjalista od patologii w życiu psychicznym, chorób, poważnych zaburzeń czy niepełnosprawności. Ludzie oczekują pomocy psychologicznej w życiu codziennym, wsparcia w rozwoju, w sytuacjach trudnych, w radzeniu sobie z problemami wynikającymi z rozregulowania struktury życia społecznego, „zagubienia w tłumie”, czy też ostatnio coraz częściej „zagubienia w szumie informacyjnym”, itp. Oczekiwanie szybkiej i efektywnej pomocy w aktualnym położeniu życiowym człowieka wzbudza potrzebę dyskusji nad dotychczasowym systemem opieki oraz nad ofertą usług zarówno w obszarze diagnozy, jak i interwencji psychologicznej. Wydaje się, że obok sprawdzonych form opieki psychologicznej, coraz bardziej wzrasta znaczenie pomocy doraźnej (także na odległość), włączonej w system opieki wzorowany na idei lekarza domowego w służbie zdrowia. Odrębnym problemem jest wzrastające zapotrzebowanie na ekspercką pomoc psychologów w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi i podnoszenia efektywności działania instytucji społecznych.

Zarysowane powyżej zmiany w nauce, otaczającym nas świecie i oczekiwaniach społecznych, wskazują nie tylko na nowe perspektywy, ale także na szereg wyzwań dla psychologii. Traktowana jako dyscyplina naukowa, a także jako dziedzina intensywnie rozwijającej się praktyki, psychologia radzi sobie dzisiaj z tymi wyzwaniami lepiej lub gorzej. Do najważniejszych z nich zaliczyć należy następujące.

Po pierwsze, coraz większa świadomość obserwowanej zmienności w świecie i w zachowaniu ludzi rodzi powszechne wrażenie płynności, nieokreśloności i niepewności wiedzy, w tym psychologicznej, które ostro kontrastuje z pozytywistycznym dążeniem nauki do poszukiwania stałych i uniwersalnych praw. Mimo, iż większość badaczy akceptuje założenie o złożonej, wielowymiarowej i dynamicznej organizacji świata, to jednak zgodnie z kanonami konwencjonalnej metodologii w większości badań koncentrujemy uwagę na statycznym pomiarze wybranych cech/stanów i na „statystycznych” korelacjach/różnicach między przeciętnymi ich miarami, uśredniając tym samym specyficzne prawidłowości. W badaniach tego rodzaju otrzymujemy często oderwany od kontekstu i statyczny obraz „przeciętnej rzeczywistości”, czyli przeciętnej jednostki i przeciętnego środowiska, które jednak obiektywnie nie istnieją. Statyczna „fotografia” danego wycinka rzeczywistości w danym czasie pomiaru nie nadaje się zupełnie do badania złożoności i dynamiki interesujących nas zjawisk psychicznych. Badania tego rodzaju wydają się bezużyteczne dla zrozumienia genezy struktur psychicznych, ich transformacji oraz zmiennych relacji między różnymi elementami systemu regulacji stosunków człowieka z otoczeniem, jego zachowania i rozwoju. Przejęty dawno temu z nauk przyrodniczych model redukcyjny nauki i nawyk normatywnego myślenia o zachowaniu człowieka ograniczają szansę na odkrycie specyficznych praw/zasad, których znaczenie podkreślają ostatnio nauki o życiu.

Po drugie, postęp technologiczny poszerzył dostęp do prostych, dających się mierzyć coraz dokładniej wskaźników behawioralnych oraz psychofizycznych, rodząc nadzieję, że oparta na nich wiedza doprowadzi do przełomu w zrozumieniu natury oraz mechanizmów funkcjonowania i rozwoju człowieka. Nadzieja ta wiązana jest głównie z rozwijanymi ostatnio intensywnie badaniami funkcji psychicznych na gruncie neurobiologii, czy szerzej neuronauki, a także genetyki zachowania. Efektem tych badań jest wzrost liczby publikacji, które czasami są oderwane całkowicie od dorobku psychologii. Niepokoić może słabo zauważalny w polskiej literaturze udział psychologów w neurobiologicznym nurcie dyskusji, w tym również słabe wykorzystywanie zaawansowanych technologii w naszych badaniach naukowych, ale także w budowaniu użytecznych urządzeń technicznych, doskonalących

diagnozę, usprawniających funkcjonowanie psychiczne, itp. Z drugiej strony należy zauważyć, że w obszar badań tradycyjnie przypisywanych psychologii coraz częściej ostatnio wkraczają szeroko pojęte nauki społeczne, w tym pedagogika. Tendencje te mogą doprowadzić do utraty przez psychologię dotychczas wysokiej pozycji w głównym nurcie badań nad zachowaniem i rozwojem człowieka.

Po trzecie, narastające w społeczeństwach rozwijających się (coraz bardziej konsumpcyjnych) zapotrzebowanie na proste i niewymagające wysiłku sposoby poprawy dobrostanu jest wykorzystywane w sposób „wolnorynkowy” oraz często nieprofesjonalny przez rozliczne portale internetowe, wydawców rozmaitych poradników i pism, a także przez tzw. doradców i pseudo-terapeutów, a nawet wróżki czy po prostu szarlatanów, odwołujących się do wątpliwych naukowo koncepcji. Niestety, nie zawsze w sposób odpowiedzialny działają coraz nowocześniejsze wyposażone laboratoria diagnostyczne (np. predyspozycji genetycznych) czy terapeutyczne (np. oddziaływania polem magnetycznym itp.). W tym kontekście namysłu wymaga również jakość pracy psychologów i dobrych praktyk psychologicznych. Oddzielnym problemem jest kształcenie psychologów, które w Polsce coraz bardziej jest „uwalniane” od regulacji, coraz bardziej jest podporządkowywane zasadom wolnego rynku, bez uwzględnienia faktu, że z prawnego punktu widzenia status naszej profesji, jako zawodu zaufania publicznego nadal nie jest rozwiązany. Kuriozalny przykład krakowskich taksówkarzy-terapeutów pokazuje, że w Polsce łatwiej jest zostać psychoterapeutą niż taksówkarzem. Nie potrafimy dostatecznie zadbać o sprawy ważne dla naszego środowiska, jako grupy zawodowej.

Zarysowane powyżej rozważania uświadamiają, że psychologia w zmieniającym się świecie musi w sposób bardziej wyrazisty dowieść, że jest stale i coraz bardziej użyteczna, zarówno jako dyscyplina badań naukowych, która dostarcza rzetelnej wiedzy na temat funkcjonowania i rozwoju człowieka, a także jako praktyka społeczna, oferująca w sposób odpowiedzialny efektywne z pragmatycznego punktu widzenia sposoby rozwiązywania problemów, jakie człowiek napotyka obecnie w codziennym życiu. Problem użyteczności psychologii w zmieniającym się świecie wymaga więc dyskusji w trzech ze sobą powiązanych wymiarach: rzetelności naukowej, pragmatyzmu i odpowiedzialności etycznej. Podejmując te kwestie, warto uwzględnić doświadczenia środowisk psychologicznych w Europie i na świecie, zaznaczając nasz wkład w rozwój dyscypliny.

Mamy nadzieję, że XXXV Zjazd Naukowy PTP stworzy okazję do wszechstronnej wymiany poglądów na temat dobrej teorii i dobrej praktyki psychologicznej, z punktu widzenia zmian,

jakie współcześnie dokonują się w nauce, otaczającym nas świecie i oczekiwaniach społecznych.

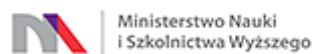
Sądzimy również, że zbliżający się Zjazd naszego Towarzystwa powinien podjąć refleksję nad integracją coraz bardziej rozmytego w kraju ruchu zawodowego psychologów wokół dwóch kluczowych obecnie kwestii, które leżą w interesie całego środowiska, czyli unormowania prawnego statusu zawodu psychologa oraz kształcenia psychologów w Polsce.

Na koniec, pragniemy wyrazić nadzieję, że kolejny Zjazd będzie dobrą okazją do nieformalnych wydarzeń, wzbogacających osobiste relacje społeczne uczestników i klimat organizacyjny naszego Towarzystwa.

Prof. dr hab. Janusz Trempała

Przewodniczący Komitetu Programowego

Patroni honorowi Zjazdu:

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Prof. dr hab. Lena Kolarska-Bobińska

Wojewoda Kujawsko-Pomorski Ewa Mes

Prezydent Bydgoszczy Rafał Bruski

Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki

Rektor Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy Prof. dr hab. Janusz Ostoja-Zagórski

Patroni medialni:

Sponsorzy:

